

onsdag 2017-08-16 15:27

Inkommande mail

Till: kommun@tyreso.se; huddinge@huddinge.se; kontaktcenter@botkyrka.se;
haningekommun@haninge.se; kontaktcenter@nynashamn.se;

Från: Lisa.Wellenius@lansstyrelsen.se

Skickat: 2017-08-16:15:27

Bilagor: image001.jpg;Information om inspektionsrapport.pdf;Rapport Södertörn 2017.pdf;

Rapport från Länsstyrelsens inspektion av Överförmyndarnämnden för kännedom till Kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och kommunrevisionen.

Hej,

Länsstyrelsen har inspekterat överförmyndarverksamheten i er kommun. Vi skickar nu kopia av rapporten för kännedom till kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och kommunrevisionen.

Rapporten har även skickats till Överförmyndarnämnden direkt.

Med vänlig hälsning

Lisa Wellenius
Enheten för tillsyn
Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067, 104 22 Stockholm
Besök: Regeringsgatan 66
Telefon: 010-223 10 00

www.lansstyrelsen.se/stockholm

logga-epost-532

Information om rapport från inspektion av överförmyndare/överförmyndarnämnd

Länsstyrelsen har inspekterat överförmyndarverksamheten i er kommun. Kopia av rapport från inspektionen översänds till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i egenskap av högsta ledning för kommunen och därmed ytterst ansvariga för verksamheten. Kopia av rapport från inspektionen översänds även till kommunrevisionen.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för kommunernas överförmyndarverksamhet och ska inspektera verksamheten i kommunerna. Vid inspektionen ska Länsstyrelsen granska om överförmyndarens handläggning följer reglerna i föräldrabalken, förmynderskapsförordningen och även i övrigt sker på ett rättsäkert och lämpligt sätt. Länsstyrelsen ska alltid kontrollera dels det av överförmyndaren förda registret över ärenden, dels stickprovsvis utvalda akter.

Inspektionsrapporten är upplagd på följande vis. I sammanfattningen anges på vilka punkter som Länsstyrelsen framför kritik mot verksamheten. Om Länsstyrelsen inte funnit något att kritisera så framgår även det. Under rubriken 'aktgranskning med kritik' redogör Länsstyrelsen för de akter som vi granskat där vi funnit anledning att kritisera någon del av handläggningen. Under rubriken 'övrig aktgranskning' redogör Länsstyrelsen för andra rättsfrågor som uppkommit vid granskningen av akterna och vid den efterföljande diskussionen med överförmyndarkansliet. Under rubriken 'övriga frågor' redogör Länsstyrelsen för information m.m. som framkommit utöver aktgranskningen.

Länsstyrelsen kan framföra tre nivåer av kritik: *kan inte undgå kritik*, *kritik* eller *allvarlig kritik*. Samtliga sammanfattas dock som kritik i den inledande sammanfattningen. Inte undgå kritik är den mildaste formen av kritik och allvarlig den strängaste. När allvarlig kritik framförs ska Länsstyrelsen normalt sett följa upp frågan, antingen genom att begära återrapportering eller genom ett särskilt uppföljande möte/samtal.

Enheten för tillsyn
Lisa Wellenius

Rapport från inspektion hos Södertörns överförmyndarnämnd den 5 april 2017

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län har efter inspektionen funnit anledning att rikta kritik mot Överförmyndarnämnden i Södertörns kommun (nämnden) på följande punkter:

- Lång handläggningstid avseende överlämnande av överklagande.
- Lång handläggningstid avseende anordnade av godmanskap för ensamkommande barn.

Inledning

Vid inspektionen den 5 april 2017 granskade Länsstyrelsen 52 akter. Se bilaga med information om de granskade akterna. Efter granskningen höll Länsstyrelsen ett sammanträde med nämnden där de frågor som uppstått vid granskningen av akterna behandlades. Vid sammanträdet medverkade Anna Lund från nämnden, Niklas Näslund och Fredrik Fahlander från nämndens kansli samt Lisa Wellenius, Johan Lidman och Lotta Reimers från Länsstyrelsen. I den mån Länsstyrelsen har funnit anledning att kommentera nämndens handläggning av ärendena framgår detta av rapporten, med hänvisning till aktuella akter.

Aktgranskning med kritik

Överklagande

I akt 7816, angående ett förvaltarskap, noterade Länsstyrelsen att förvaltaren överklagade ett arvodesbeslut den 17 maj 2016. Förvaltaren påminde nämnden den 9 juni 2016 och överklagandet överlämnades till rätten den 13 juni 2016.

Ett överklagande ska ges in till den myndighet som har meddelat beslutet (se 23 § förvaltningslagen [1986:223], FL). Beslutsmyndigheten prövar om överklagandet lämnats in i rätt tid och om så har skett ska myndigheten överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till den högre instansen (se 25 § FL). Enligt Justitieombudsmannen, JO, ligger det i sakens natur att överlämnandet måste ske utan dröjsmål och JO har vid flera tillfällen uttalat att tiden som regel inte bör överstiga en vecka (se bl.a. JO 1995/96 s. 314).

Länsstyrelsen är kritisk till nämndens handläggning i denna del.

Handläggningstid anordnade av godmanskap för ensamkommande barn

Vid granskning av ärenden om godmanskap för ensamkommande barn noterade Länsstyrelsen att det tagit lång tid för nämnden att anordna tre godmanskap.

- I akt 9947 inkom en ansökan om god man från Migrationsverket den 9 december 2015 och nämnden anordnade godmanskap den 19 januari 2016.
- I akt 9940 inkom information om att barnet blivit anvisat till kommunen via socialnämnden den 8 december 2015 och ansökan om god man från Migrationsverket den 14 december 2015. Nämnden anordnade godmanskap den 11 januari 2016.
- I akt 9863 inkom information om att barnet blivit anvisat till kommunen via socialnämnden den 3 december 2015. Den 10 december 2015 inkom ett meddelande från socialnämnden om att de anmält behov av god man den 29 oktober 2015 men ännu inte hade fått något besked om god man. Nämnden anordnade godmanskap den 15 januari 2016.

Vid sammanträdet diskuterades hur nämnden klarade den stora anstormningen av ensamkommande barn år 2015 (se nedan i avsnitt *Övrigt*). Nämnden framförde vidare att de var noggranna med att kontrollera att de var behörig myndighet, d.v.s. att barnet vistades i kommunen, och att barnen fick träffa den tilltänkta gode mannen innan de anordnade godmanskapet. Eftersom barnen flyttade mycket och kommunikationen ofta brast mellan olika myndigheter innebar det mycket arbete att hålla ordning på var barnen befann sig.

I 3 § lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn, LGEB, anges att god man ska förordnas så snart det är möjligt. I förarbetena till lagen (se prop. 2004/05:136 s. 27 och s. 31 f.) står bl.a. att det är en naturlig följd av barnens utsatta situation att ett ärende om förordnade av god man för ett ensamkommande barn handläggs skyndsamt. Lagstiftaren har valt att inte specificera en tidsgräns, men det har ofta tolkats som att det inte ska ta mer än några dagar.

Länsstyrelsen är medveten om att anledningen till de långa handläggningstiderna i dessa tre ärenden var den extraordinära situation som rådde under denna period. Mot bakgrund av lagstiftarens krav på skyndsamhet med anledning av barnets utsatta situation är dock Länsstyrelsen kritisk till de långa handläggningstiderna i de tre ärendena.

Övrig aktgranskning

Handläggningstid granskning årsräkningar

Länsstyrelsen granskar under år 2017 särskilt handläggningstider för granskning av årsräkningar. Vid granskningen noterade Länsstyrelsen en årsräkning med längre handläggningstid. I akt 4682, angående ett förmynderskap, granskades årsräkningen för år 2014 först den 7 december 2015.

Vid sammanträdet uppgav nämnden att den ökade mängden ärenden rörande godmanskap för ensamkommande barn har påverkat handläggningstiderna för granskning av årsräkningar (se även nedan i avsnitt *Övrigt*). Nämnden håller dock på att återhämta sig och de årsräkningar som inkommer i tid och med komplett underlag ska vara klara runt den 1 september i år.

Överlämning av redovisningshandlingar vid byte

Vid granskningen av två godmanskap noterade Länsstyrelsen följande angående överlämning av redovisningshandlingar efter byten.

- I akt 3660 noterades att nämnden efter ett byte av god man enligt formuleringen i nämndens skrivelse överlämnade den före detta gode mannens redovisningar till den nye gode mannen den 26 februari 2016. Godmanskapet har funnits sedan 1960-talet och det har funnits flera ställföreträdare i ärendet.
- I akt 2767 noterades att det inte framgick att nämnden överlämnat redovisningshandlingar till den nye gode mannen efter ett byte. Bytet genomfördes i juli 2015 och sluträkningen granskades av nämnden i oktober 2015.

Vid sammanträdet uppgav nämnden att de har som rutin att överlämna samtliga årsräkningar, inte bara den senaste ställföreträdarens, till den nya ställföreträdaren efter ett byte och att det troligen rör sig om ett språkligt fel i skrivelsen i akt 3660.

Sedan överförmyndaren har granskat förmyndarens, gode mannens eller förvaltarens sluträkning, ska räkningen samt de förteckningar, årsräkningar och handlingar enligt 15 kap. 3 och 8 §§ föräldrabalken, FB, som förvaras hos överförmyndaren lämnas över till den som är behörig att ta emot redovisning för förvaltningen, exempelvis en ny ställföreträdare. Om handlingar har lämnats till en ny ställföreträdare, ska denne inom två månader därefter återlämna handlingarna (se 16 kap. 8 § 2 och 3 st. FB). Bestämmelsen innebär att alla förteckningar, årsräkningar, sluträkningar m.m. som förvaras hos överförmyndaren ska lämnas över, oavsett antal eller ålder.

Länsstyrelsen uppmanar nämnden att följa upp om nämndens rutiner angående överlämning följs.

Redovisning i godmanskap för ensamkommande barn

Vid granskning av ärenden om godmanskap för ensamkommande barn noterade Länsstyrelsen följande angående redovisning.

- I tre ärenden har nämnden beslutat om byte av god man. De entledigade gode männen har varit befriade från skyldigheten att lämna årsräkningar, men inte sluträkning. Det har dock inte lämnats in några sluträkningar. De nya gode männen har inte befriats från skyldigheten att lämna årsräkningar (se akt 7740, 9947 och 9863) men det har inte lämnats in årsräkningar. I akt 7740 saknas årsräkningarna för åren 2015 och 2016 och i akt 9947 och 9863 saknas årsräkningarna för år 2016.
- I akt 5027 anordnades godmanskapet i september 2011. Det har inte inkommit några årsräkningar för åren 2011-2016 och det finns inte något beslut om befrielse från skyldigheten att lämna årsräkning.

Vid sammanträdet framförde nämnden att de troligen förbisett att det behövs ett nytt beslut efter ett byte och att de kommer se över sina rutiner i detta avseende.

Gode män ska årligen lämna in en årsräkning och redogöra för förvaltningen under föregående år av egendom som har stått under dennes förvaltning. Om en god mans uppdrag upphör ska denne inom en månad därefter lämna en sluträkning beträffande egendom som har stått under dennes förvaltning (se 14

kap. 1, 15 och 18 §§ FB). Överförmyndaren kan befria en god man från skyldigheten att lämna års- och sluträkning, om det med hänsyn till gode mannens och huvudmannens förhållanden, tillgångarnas art eller värde eller omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl (se 14 kap. 19 § FB). Enligt Länsstyrelsens mening följer det av bestämmelsens ordalydelse att ett beslut om att befria en specifik god man från redovisningsskyldighet endast avser den gode mannen. Om överförmyndaren byter ut den gode mannen måste därför överförmyndaren fatta ett nytt beslut i frågan, för att hen inte ska vara skyldig att lämna in års- och sluträkning. Dessa bestämmelser är även tillämpliga i godmanskap för ensamkommande barn (se 12 § LGEB). Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över sina rutiner.

Underrättelse till socialnämnden om behov av särskilt förordnad vårdnadshavare

- I akt 9253, angående ett godmanskap för ett ensamkommande barn, noterade Länsstyrelsen att gode mannen den 22 juni 2016 meddelat nämnden att barnet fått permanent uppehållstillstånd den 26 maj 2016. Nämnden har inte anmält behov av särskilt förordnad vårdnadshavare till socialnämnden eller inhämtat någon information med anledning av gode mannens uppgifter.

Överförmyndaren ska underrätta socialnämnden om att förutsättningar för en talan eller anmälan om behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare föreligger (se 10 § LGEB). Länsstyrelsen uppmanar nämnden att se över sina rutiner i detta avseende.

Spärrade bankmedel i förmynderskap

Vid granskning av två förmynderskap noterade Länsstyrelsen följande.

- I akt 3772 ärvde barnet 146 374 kr år 2012. Nämnden begärde in bevis om att pengarna satts in på spärrat bankkonto i barnets namn. Under år 2012 och 2013 inkom förmyndarna med kontoutdrag som visade att medlen fanns på ett bankkonto samt var placerade i fonder, men som inte visade att medlen var spärrade från uttag. Sedan dess har inget hänt i ärendet.
- I akt 9858 inkom den 14 december 2015 en ansökan om uttag från ett spärrat konto för placering i en kapitalförsäkring. Nämnden beviljade uttaget den 20 januari 2016 och begärde in bevis om placering och spärr senast den 10 februari 2016. Det har inte inkommit och nämnden har inte vidtagit någon åtgärd.

Vid sammanträdet påpekade Länsstyrelsen att de begärda kompletteringarna inte inkommit eller inte varit kompletta men att nämnden inte följt upp detta.

Övriga frågor

Vid sammanträdet tog Länsstyrelsen upp frågor kring hur nämndens verksamhet påverkades av den stora inströmningen av ärenden avseende ensamkommande barn under 2015. Nämnden uppgav att antalet ärenden ökade mycket kraftigt och det kom i snitt in 10 nya ärenden per dag. Idag har nämnden 870 ärenden, tidigare hade de ca 150 stycken. Situationen innebar att verksamheten fick skifta fokus

och att det var tungt för de anställda på kansliet. Nämndens uppfattning är dock att de hanterade situationen bra. Nämnden blev dock efter med granskningen av årsräkningarna och fick ta in extra personal från bemanningsföretag, vilket innebar ökade kostnader. Nämnden har fått anställa mer personal, idag är det 16.3 årsarbetskrafter på kansliet. Nämnden har drygt 4000 ärenden totalt.

Avseende granskning av årsräkningar uppgav nämnden att alla nya ställföreträdare får en utbildning i redovisning. Även andra ställföreträdare som brister i redovisningen etc. får samma utbildning. Insatserna har lett till att antalet sena årsräkningar, vitesföreläggande och anmärkningar har minskat. Hittills under år 2017 har nämnden granskat dubbelt så många årsräkningar som vid samma tid förra året. Nämnden uppgav vidare att de har olika nivåer för granskning av årsräkningar, beroende på olika faktorer. De försöker även hitta olika sätt att granska ställföreträdarens förvaltning av huvudmannens tillgångar.

Nämnden uppgav att de har tagit fram en stor mängd dokumenterade rutiner, de har idag ca 100 stycken. Det är kansliets personal som arbetat fram rutinerna vilket innebär att de fungerar i praktiken och är accepterade.

Rapporten är upprättad av Lisa Wellenius och Lotta Reimers.

Bilaga:

Granskade akter

Kopia till:

Södertörns överförmyndarnämnd

Kommunfullmäktige i Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nynäshamn och Tyresö kommuner

Kommunstyrelsen i Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nynäshamn och Tyresö kommuner

Kommunrevisorerna i Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nynäshamn och Tyresö kommuner

Enheten för tillsyn
Lisa Wellenius

Granskade akter

Förvaltarskap

Akt 4885, 1216, 428, 6481, 4963, 7074, 2578, 251 och 7816.

Godmanskap

Akt 7437, 5633, 3301, 9894, 3660, 2767, 8693, 6007, 4396, 2308, 10359 och 101.

Förmynderskap

Akt 4682, 4743, 3792, 11259, 4656, 6228, 3772, 10317, 9858, 10874, 5579, 8586, 6660 och 8375.

Godmanskap för ensamkommande barn

Akt 10810, 7740, 9947, 9946, 9940, 8256, 9927, 8409, 9863, 9253, 5027 och 6723.

Ansökan/anmälan om behov av god man/förvaltare

Akt 11549, 11634, 11420, 11387 och 11574.